

Torstai 16. marraskuuta 2017

P8_TA(2017)0444

Terrori-iskut Somaliassa**Euroopan parlamentin päätöslauselma 16. marraskuuta 2017 terrori-iskuista Somaliassa (2017/2962(RSP))**

(2018/C 356/09)

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Somaliasta,
- ottaa huomioon 18. toukokuuta 2017 antamansa päätöslauselman tilanteesta Dadaabin pakolaisleirillä ⁽¹⁾,
- ottaa huomioon komission varapuheenjohtajan / unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan antaman julkilausuman Mogadishussa Somaliassa 15. lokakuuta 2017 tapahtuneesta terrori-iskusta ja varapuheenjohtajan / korkean edustajan tiedottajan 30. lokakuuta 2017 antaman julkilausuman Somalian terrori-iskusta,
- ottaa huomioon 3. huhtikuuta 2017 annetut neuvoston päätelmät Somaliasta,
- ottaa huomioon EU:n puheenvuoron 27. syyskuuta 2017 Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeusneuvoston 36. istunnossa Somaliaa käsittelevän riippumattoman asiantuntijan kanssa käydyn vuorovaikutteisen vuoropuhelun aikana,
- ottaa huomioon YK:n turvallisuusneuvoston 30. elokuuta 2017 antaman päätöslauselman 2372 (2017) ja 7. marraskuuta 2017 antaman päätöslauselman 2383 (2017),
- ottaa huomioon 9. toukokuuta ja 5. syyskuuta 2017 päivätyt YK:n pääsihteerin YK:n turvallisuusneuvostolle antamat raportit Somaliasta,
- ottaa huomioon YK:n turvallisuusneuvoston 15. lokakuuta 2017 antaman julkilausuman Mogadishussa tapahtuneesta terrori-iskusta,
- ottaa huomioon Afrikan unionin komission puheenjohtajan 15. lokakuuta 2017 antaman julkilausuman Mogadishun terrori-iskusta,
- ottaa huomioon Somaliassa toteutettavan Afrikan unionin operaation (AMISOM) julkilausumat, joissa tuomittiin 14. ja 28. lokakuuta 2017 tehdyt terrori-iskut,
- ottaa huomioon Lontoossa 11. toukokuuta 2017 pidetyn Somaliaa koskevan kansainvälisen konferenssin loppujulistuksen,
- ottaa huomioon EU:n ja Afrikan unionin 1. kesäkuuta 2017 antaman yhteisen julkilausuman Pariisin sopimuksen täytäntöönpanosta,
- ottaa huomioon AMISOMin 8. marraskuuta 2017 antaman julkilausuman, jossa ilmoitettiin aikomuksesta aloittaa AMISOMin joukkojen vaiheittainen vetäytyminen Somaliasta joulukuusta 2017 lähtien ja täydellisestä vetäytymisestä vuoteen 2020 mennessä,
- ottaa huomioon AKT-EU-kumppanuussopimuksen (Cotonoun sopimus),
- ottaa huomioon Afrikan ihmisoikeuksien ja kansojen oikeuksien toimikunnan tehtävän edistää ja suojella ihmisoikeuksia ja kansojen oikeuksia ihmisoikeuksia ja kansojen oikeuksia koskevan Afrikan peruskirjan mukaisesti,
- ottaa huomioon YK:n yleissopimuksen lapsen oikeuksista ja valinnaisen pöytäkirjan, joka koskee lasten osallistumista aseellisiin konflikteihin,

⁽¹⁾ Hyväksytyt tekstit, P8_TA(2017)0229.

Torstai 16. marraskuuta 2017

- ottaa huomioon terrorismin torjuntaa ja ehkäisyä koskevan Afrikan yhtenäisyysjärjestön yleissopimuksen, joka hyväksyttiin vuonna 1999,
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 135 artiklan 5 kohdan ja 123 artiklan 4 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että 14. lokakuuta 2017 Mogadishun keskustassa räjähti valtava rekkapommi, joka tappoi ainakin 358 ihmistä, haavoitti 228 ihmistä ja jonka jäljiltä kateissa on yhä 56 ihmistä; ottaa huomioon, että hyökkäys Mogadishun keskustaan oli yksi tappavimmista terroristioperaatioista koko maailmassa viime vuosina; ottaa huomioon, että yli 30 ihmistä sai surmansa 28. lokakuuta 2017, jolloin kaksi pommia räjähti hotellin ulkopuolella lähellä presidentinlinnaa Mogadishussa;
- B. ottaa huomioon, että vaikka mikään ryhmä ei ole ilmoittanut olevansa vastuussa tästä raukkamaisesta iskusta, siinä on al-Shabaabin tunnusmerkit, mutta se ei nyt näytä olevan halukas menettämään kansalaisten tukea ottamalla vastuuta tällaisesta valtavasta ihmishenkien menetyksestä; ottaa huomioon, että Somalian kansalaiset ovat toistuvasti tuominneet al-Shabaabin harjoittaman väkivallan ja liittyneet yhteen lokakuun 2017 pommi-iskujen jälkeen järjestämällä mielenosoituksen, jossa tuhannet marssivat Mogadishun halki uhmaten al-Shabaabia;
- C. ottaa huomioon, että Mogadishussa ja koko maassa on ollut useita kuolonuhreja vaatineita terrori-iskuja viime kuukausien aikana, mukaan lukien autopommit, satunnainen ammuskelu, kohdennetut teloitukset ja sieppaukset, mikä korostaa maahan kohdistuvaa väkivaltaisten ääriliikkeiden jatkuvaa uhkaa;
- D. ottaa huomioon, että suurimmasta osasta hyökkäyksiä on syytetty pääasiassa al-Shabaabin terroristeja, vaikka myös Da'eshin tiedetään olevan aktiivinen maassa;
- E. ottaa huomioon, että Somalian presidentti Mohamed Abdullahi Mohamed on luvannut hävittää al-Shabaabin Somaliasta otettuaan helmikuussa 2017 vallan vaaleissa, joita pidetään merkittävänä virstanpylväänä tämän kovia kokeneen itäisen Afrikan maan asteittaisessa paluussa vakauteen ja vaurauteen;
- F. toteaa, että vuoden 2017 aikana jatkuneen hyökkäysten sarjan ja etenkin 14. lokakuuta 2017 tapahtuneen järkyttävän pommi-iskun taustaa vasten ei ole lainkaan selvää, onko Somalian turvallisuusjoukoilla riittävät valmiudet torjua terrorismia ilman ulkoista tukea sen jälkeen kun AMISOM-operaatio on suorittanut aikomansa vetäytymisen vuonna 2018;
- G. ottaa huomioon, että AMISOMin joukkoja on useaan otteeseen syytetty vakavista ihmisoikeusrikkomuksista, mukaan lukien mielivaltaiset murhat ja eräissä tapauksissa seksuaalinen hyväksikäyttö ja väkivalta; ottaa huomioon, että ulkomaisten joukkojen uudelleen lähettäminen Somalian alueelle YK:n ja Afrikan unionin mandaattien ulkopuolelle on merkittävä huolenaihe, kun otetaan huomioon aiemmat väitteet AMISOM-joukkojen ihmisoikeusloukkauksista;
- H. ottaa huomioon, että väkivaltaisten ääriliikkeiden ohella kuivuus, klaanien väliset konfliktit ja pakkosiirrot ovat saaneet sadat tuhannet ihmiset pakenemaan kodeistaan yksin viime vuonna, ja monet heistä päätyivät hallituksen vallassa oleviin kaupunkikeskuksiin; ottaa huomioon, että monet elävät turvattomilla asuinalueilla, joilla erityisesti naiset ja tytöt joutuvat hyväksikäytön ja seksuaalisen väkivallan kohteeksi;
- I. ottaa huomioon, että nälänhädän uhka on hyvin merkittävä edelleen Somaliassa, jossa noin 400 000 lasta kärsii akuutista aliravitsemuksesta ja kolme miljoonaa ihmistä on elintarviketurvan osalta hätä- tai kriisitilanteessa; ottaa huomioon, että Somaliassa on noin 1,1 miljoonaa maan sisällä siirtymään joutunutta henkilöä ja alueella on yli 900 000 somalipakolaista;
- J. ottaa huomioon, että Keniassa sijaitsevilla leireillä elää 420 000 somalipakolaista, heistä 350 000 Dabaabin leirillä, ja että Somalian ja Kenian hallitukset sekä UNHCR ovat sopineet helpottavansa 10 000 pakolaisen vapaaehtoista palaamista Somaliaan alueille, jotka eivät ole al-Shabaabin hallinnassa; toteaa, että paluumuuttajilla on ongelmia uudelleenkotoutumisessa ja vähän mahdollisuuksia löytää työtä; ottaa huomioon, että monet Dadaabin pakolaisista ovat peräisin Somaliasta mutta eivät ole koskaan kokeneet elämää leirin ulkopuolella ja ovat todellisuudessa kansalaisuudettomia, mikä tarkoittaa sitä, että heitä ei voida lähettää Somaliaan;

Torstai 16. marraskuuta 2017

- K. ottaa huomioon, että EU on vuodesta 2016 lähtien asteittain nostanut Somalialle antamansa humanitaarisen avun määrää erityisesti vastauksena maata koettelemaan ankaraan kuivuuteen osoittamalla 120 miljoonaa euroa humanitaarisen avun kumppaneille vuonna 2017 ja antamalla 100 000 euroa hätäapuun, jolla autetaan vastaamaan nopeasti lääketieteellisiin tarpeisiin Mogadishussa 14. lokakuuta 2017 tehdyn iskun jälkeen; ottaa huomioon, että EU mobilisoi aluksi myös kaksi laivaa osana EU:n Atalanta-merioperaatiota sekä hätäapulentoja lääkkeiden toimittamiseksi Mogadishun sairaaloihin;
- L. ottaa huomioon, että EU on antanut 486 miljoonaa euroa Euroopan kehitysrahaston (2014–2020) kautta keskittyen ”sopimuksen” täytäntöönpanoon ja erityisesti valtion ja rauhan rakentamiseen, elintarviketurvaan, kestävyys- ja koulutukseen; ottaa huomioon, että Afrikan rauhanrahaston kautta EU on sitoutunut myös AMISOMin tukemiseen;
- M. ottaa huomioon, että joulukuussa 2016 Maailmanpankki lupasi tehostaa äärimmäisen köyhyyden torjuntaa ja ilmoitti, että kehittyneet maat olivat luvanneet ennätykselliset 75 miljardia Yhdysvaltain dollaria avustuksina ja edullisina lainoina Kansainväliselle kehitysjärjestölle (IDA); toteaa kuitenkin, että Somalia ei ole tukikelpoinen IDA:n rahoitukseen, koska se on IMF:lle velkaa yli 300 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria osana viiden miljardin Yhdysvaltain dollarin velkataakkaa monen- ja kahdenvälisille luotonantajille;
- N. ottaa huomioon, että samalla kun lapsia edelleen tapetaan, pidätetään mielivaltaisesti ja värvätään al-Shabaabiin, heitä värvätään myös Somalian asevoimien palvelukseen, vaikka Somalia ratifioi YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen tammikuussa 2015 ja hyväksyi turvallista koulunkäyntiä koskevan julistuksen marraskuussa 2015 sekä sitoutui toteuttamaan konkreettisia toimia opiskelijoiden ja oppilaitosten suojelemiseksi;
- O. ottaa huomioon, että toimivien siviilituomioistuimien puuttuessa Somalian hallitus turvautuu sotilastuomioistuimiin siviilioikeudenkäynneissä ja -tuomioissa, mikä ei takaa, että siviilien oikeuksia kunnioitetaan; ottaa huomioon, että kansalliselle tiedustelu- ja turvallisuusvirastolle (NISA) on annettu laajat tutkintavaltuudet ja että sillä ei nykyisin ole lainvalvontavaltuuksia, mikä johtaa siihen, että NISA:n pidättäminä olevien oikeuksia oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin loukataan merkittäväällä tavalla;
- P. ottaa huomioon, että Transparency International -järjestön mukaan Somalia on maailman korruptoitunein maa 10. peräkkäisenä vuotena; ottaa huomioon, että Somalian hallituksella on yhä edessään lukuisia haasteita, kuten korruptio ja siviilien laajan tuen puuttuminen, mikä on väistämättä johtanut luottamuspulaan valtion instituutioita kohtaan sekä radikaalien islamisti- ja terroristiryhmien tukemiseen;
1. ilmaisee syvän osanottonsa Somalian äskettäisten terroriuhkokaistien uhreille ja heidän perheilleen ja pitää erittäin valitettavana ihmishenkien menetystä; tuomitsee samalla päättäväisesti syylliset kyseisiin iskuihin, jotka katsotaan al-Shabaab-kapinallisyhmien tekemiksi;
 2. muistuttaa, että kestävä vakaush ja rauha voidaan saavuttaa ainoastaan sosiaalisen osallisuuden, kestävä kehityksen ja hyvän hallintotavan avulla perustuen demokraattisiin periaatteisiin ja oikeusvaltion periaatteeseen siten, että ihmisten ihmisarvo ja oikeudet turvataan täysimääräisesti;
 3. suhtautuu myönteisesti komission nopeaan hätäapuun 14. lokakuuta 2017 tapahtuneen terrori-iskun jälkeen; kehottaa EU:ta ja sen kansainvälisiä kumppaneita täyttämään Somalialle antamansa sitoumukset, ensinnäkin toimenpiteillä elintarviketurvan aikaansaamiseksi, jotta vältetään nälänhätään johtaneet rakenteelliset ongelmat, vahvistamalla turvallisuutta ja sovittamalla yhteisöjen välisiä kiistoja, parantamalla julkisten varojen hallinnointia ja avustamalla perustuslain tarkistamista, joka on välttämätön pitkän aikavälin vakauden saavuttamiseksi;
 4. pitää valitettavana, että humanitaaristen ryhmien, avustajajärjestöjen ja Euroopan parlamentin toistuvista varoituksista huolimatta Somalia horjuu edelleen nälänhädän partaalla; muistuttaa, että vuoden 2011 nälänhädässä kuolleiden määrää lisäsivät turvattomuus ja al-Shabaabin ääriainesten toiminta, jolla estettiin elintarvikeavun toimitukset sen hallinnassa tuolloin olleille Etelä- ja Keski-Somalialle; kehottaa kaikkia osapuolia tekemään yhteistyötä humanitaaristen järjestöjen kanssa noudattaen täysin humanitaarisia periaatteita, jotta mahdollistetaan täydellinen ja esteetön pääsy kärsivien ja apua tarvitsevien luokse erityisesti maaseutualueilla;

Torstai 16. marraskuuta 2017

5. panee tyytyväisenä merkille vaalien järjestämisen helmikuussa 2017, mikä johti uuden presidentin valintaan, ja ilmaisee toivovansa, että vaalit edistävät poliittista vakautta, kannustavat tarvittavien uudistusten hyväksymistä ja edistävät liittovaltiohanketta, jota liittovaltion jäsenvaltiot koordinoivat tiiviisti ja jossa ne tekevät yhteistyötä; korostaa, että on tärkeää torjua maassa laajalle levinnyttä korruptiota ja tarjota vaihtoehtoja maan nuorisolle, jotta voidaan vähentää riskiä, että al-Shabaab värvää heidät;
6. pitää myönteisenä Somalian National Leadership -foorumin päätöstä edistää poliittisten puolueiden perustamista ja rekisteröimistä valmistauduttaessa vuoden 2020 vaaleihin ja yksi henkilö – yksi ääni -periaatteen mukaisesti; pitää myönteisenä myös pyrkimystä jälleenrakentaa valtion instituutioita ja antaa poliittisia puolueita koskevia keskeisiä lakeja sekä luoda riippumaton kansallinen ihmisoikeuskomissio; korostaa, että on toteutettava toimia naisten edustuksen lisäämiseksi;
7. korostaa, että kansalaisyhteiskunnan ja muissa maissa asuvien somalialaisten panos on tärkeää, jotta maahan voidaan palauttaa hallinnon ohella myös taloudellinen ja sosiaalinen kehitys, ja korostaa naisten edustuksen ja päätöksentekoon osallistumisen merkitystä; panee tässä yhteydessä tyytyväisenä merkille naisten määrän lisääntymisen Somalian parlamentin jäsenten keskuudessa (24 prosenttiin) ja hallituksessa ja pitää mielessä, että on toteutettava entistä enemmän toimia, joilla parannetaan sukupuolten välistä tasapainoa sekä EU:ssa että Somaliassa;
8. ottaa huomioon Afrikan sarven alueen maiden yhteistyöjärjestön (IGAD) Nairobien julistuksen kestävästä ratkaisusta somalipakolaisten auttamiseksi ja Somaliaan palaavien uudelleenkotouttamiseksi; pitää myönteisenä sitoumusta kehittää kattava alueellinen lähestymistapa siten, että jatketaan suojelua ja edistetään omaehtoista selviytymistä turvapaikan tarjoavissa maissa, mihin pyritään kansainvälisen yhteisön tuen avulla ja New Yorkin julistuksessa määritetyn pakolaisten tilanteeseen reagoimista koskevan kokonaisvaltaisen kehyksen mukaisesti;
9. kehottaa komissiota tehostamaan alueen toimijoiden, kuten paikallisväestön, alueellisten viranomaisten ja kansalaisjärjestöjen, kuulemista, jotta voidaan keskittyä paikallisesti tunnistettuihin ongelmiin ja tarpeisiin ja edistää pakolaisten kotimaihinsa paluuta tukevaa ilmapiiriä sekä lisätä heidän valmiuksiaan siihen;
10. ilmaisee huolensa NISAn laajasta toimeksiannosta ja sen sotilastuomioistuinten käyttämisestä väitettyjen terrorismiin liittyvien rikosten syytöksiin, joissa se on toistuvasti sivuuttanut oikeusturvan ja määrännyt kuolemanrangaistuksia ilman vastuuvuolisuutta;
11. kehottaa Somalian hallitusta ja EU:ta varmistamaan, että osana oikeusvaltioon liittyviä toimenpiteitä Somaliassa NISAn toimintaa säännellään tehokkailla valvontamekanismeilla ja että kehitetään Somalian rikosoikeudellisen tutkintaviraston teknistä asiantuntemusta niin, että se voi toteuttaa perusteellisia, vaikuttavia ja kansalaisten oikeuksia kunnioittavia tutkimuksia;
12. pitää erityisen myönteisenä Somalian johtajien poliittista yhteisymmärrystä, johon päästiin 16. huhtikuuta 2017, alueellisten ja liittovaltion joukkojen yhdistämiseksi selkeäksi kansalliseksi turvallisuusrakenteeksi, joka kykenee ottamaan asteinen päävastuun turvallisuudesta, ja kansallisen turvallisuusneuvoston ja kansallisen turvallisuusviraston perustamiseksi viipymättä;
13. antaa tunnustusta AMISOM-operaation roolille turvallisuuden ja vakauden aikaansaamisessa, minkä ansiosta Somalia pystyy perustamaan poliittisia instituutioita ja laajentamaan valtion arvovaltaa odottaessa turvallisuusvastuun siirtämistä Somalian instituutioille ja asevoimille; pitää myönteisenä Afrikan unionin tutkimusta AMISOMin joukkojen seksuaalista väkivaltaa koskevista väitteistä; kehottaa panemaan täysimääräisesti täytäntöön Somaliaa koskevien YK:n pääsihteerin raporttien suositukset ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2272 (2016) mukaisesti kehottaa Afrikan unionia ja joukkoja lähettäviä maita varmistamaan, että väitteet tutkitaan asianmukaisesti ja perinpohjaisesti ja että vastuussa olevat saatetaan oikeuden eteen; korostaa, että on tärkeää pidentää AMISOM-operaation toimeksiantoa toukokuun 2018 jälkeen, ja varoittaa, että ennenaikainen vastuun siirto Somalian joukoille voisi vahingoittaa pitkän aikavälin vakautta;
14. korostaa tarvetta torjua rankaisemattomuutta ja varmistaa edesvastuullisuus ihmisyyttä vastaan Somaliassa tehdyistä rikoksista ja sotarikoksista; panee merkille Somalian presidentin tarjouksen, joka koski armahdusta tietyistä rikoksista niille, jotka luopuvat terrorismista ja väkivallasta ja haluavat lähteä al-Shabaabista ja muista terroristiryhmistä, ja kannustaa kehittämään armahduslainsäädäntöä;

Torstai 16. marraskuuta 2017

15. pitää valittavana al-Shabaabin taistelijoiden harjoittamaa lapsisotilaiden värväämistä ja turvallisuusjoukkojen harjoittamaa lasten käyttämistä sotilaina ja tiedustelijoina, mukaan luettuna kaapattujen tai paenneiden lapsisotilaiden käyttö; palauttaa mieliin, että Somalian hallitus on sitoutunut palauttamaan entiset lapsisotilaat yhteiskuntaan ja saattamaan heidän värväämiseensä syylliset oikeuden eteen; kehottaa kansainvälisiä avunantajia, kuten EU:ta, asettamaan etusijalle kuntouttamispalvelujen, koulutuksen ja turvallisen koulunkäynnin järjestämisen, sillä ne ovat avainasemassa väkivallan tappavan kierteen katkaisemisessa; kehottaa viranomaisia kohtelemaan lapsia, joita epäillään yhteyksistä al-Shabaab-järjestöön, pääasiallisesti uhreina ja huolehtimaan heidän eduistaan ja pitämään tässä johtavina periaatteina kansainvälisiä suojelua koskevia normeja;

16. esittää vakavan huolensa siitä, että luonnonvarat, erityisesti puuhiili, ovat edelleen terroristien merkittävä rahoituslähde ja aiheuttavat vakavaa ympäristön pilaantumista Somaliassa; kehottaa komissiota tutkimaan, miten jäljitettävyyttä ja due diligence -järjestelyjä voidaan laajentaa koskemaan kaikkia luonnonvaroja, joita käytetään ruokkimaan terroritoimintaa ja väkivaltaa; kehottaa tässä yhteydessä kaikkia osapuolia varmistamaan puuhiilen viennin Somaliasta kieltävän YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman noudattamisen;

17. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, Afrikan unionille, Somalian presidentille, pääministerille ja parlamentille, Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille, Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvostolle, Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeusneuvostolle sekä AKT:n ja EU:n yhteiselle parlamentaariselle edustajakokoukselle.
